

په یوه نډیبه دووانه ییبه کانی نازادی و چهوساندنه وه

هه ندرین

خودی مروڤ نازادی و چهوساندنه وهی داهیناوه، که واته نه وه خودی مروڤه که نه و دیاردانهی هه تباردوه. مروڤه کان به گویره تیگه یشتنی خویانه وه نه و دسته واژنه پیناسه ده کمن و پیاده ده کمن، لڅ به گشتی مروڤه کان نازادی به گرینگتر ده زانن، نه ک چهوساندنه وه. هاوکاتیش له هه ناوی هه مو مروڤیکدا ویست و په ریشانییهک بؤ نازادی و چهوساندنه وه هه یه. که لؤ بؤچی مروڤ به دوی پراوه کردنی نازادی و چهوساندنه وه دا خه ون ده بیینی؟ به لئ، تاکوو نه و مروڤه ببیت به خوی و مروڤه کانی دیکه بخاته ژیر کوئترؤئی خوی و له ناو خویدا بیان توینیتته وه، دواچاریش به وه خوی له مروڤه کانی تر جودا بکاته وه.

نهمهش وانا نه گهر مروڤ شتیکی له بیرکردنه وه هه بوو، یان شتیکی به ره و خود بوون هانیدا، که واته نه و شته به ره و بروا بوونیک دهیجووئینی. نهمهش هانمده دا که نه و بروایه له پیاده کارییدا به رجسته بکه موه. به مجوره رهنکه هه ر مروڤیک له لای خوییه وه جوره بروایه کییان له و چه شنه هه بن. کاتیک که مروڤ ده زری، بؤ نه وهی بتوانی بروا به خو بوونی به رجسته بکاته وه؛ وانا نه م منه پیاړیزئ، که واته ده بن نه وانی دیکه و بگره خودی خوښی بچه وسینمه وه. به بروای من، سرچاوهی نه و ههسته له سه ره تاگه یهک، له روژگار دیرینه کانه وه؛ وانا نه وکاتهی که مروڤ ناگری دوزییه وه و خوی به سه ر چینه کان دابه شکرد، هه روا کاتیک دیاردهی ده سلات بوو به بیرۆکه یهک له ژیان و پرینسیپی مروڤ، سه ریبه لدا، هه ر له و روژگار وه مروڤ ده ستیکرد به بیرکردنه وه و خو راهینان به خو کردنه ناوهند و خاوه ندراری شته کان و بگره مروڤه کانیش. به واتیاه کی دیکه، مروڤ له ریگی بیرکردنه وه له شته کانی دهوروبه ری خوییه وه، فیر بوو بیر له ده سته سه رداگرتنی مروڤیش بکاته وه. له گه ل ده ستیکردنی مه یلی خاوه ندراییه وه، هاوکاتیش چاوساندنه وه ده ستیکرد، چونکه مروڤ واید زانی که له کوندا چاوساندنه وه هه بن، نه وه له ویشدا نازادی هه یه. به مجوره مروڤ نه و ههسته ی لا دروستبوو، که بن چهوساندنه وه، نازادی له دایک نابن. بؤ نمونه، له نیستاشدا، کاتیک مروڤ هه وئده دا مروڤیک تر رازیبکات که بروا به و شته بیینی که خوی بروای پی هه یه، نهمهش مانای وایه نه و مروڤه بؤ نه وهی خوی نازاد بکا، هه وئده دا مروڤه کهی تر بچه وسینیتته وه. که واته مروڤ له چاوساندنه وه مروڤه وه، نازادی ده سته به ر ده کا. هاوکاتیش کاتیک مروڤ به کایه کانی هه وئده دا، مروڤیک تر بکاته هاوړای خوی، نه وه مانای وایه که نه و مروڤه ده خوازئ نازادی له و مروڤه داگیر بکات، یان نه و نازادییهی که نه و نه و مروڤه بؤ خوی تیادا ده ژئ، بشوینی و بیکاته که سه ره ی نازادی خوی. بؤیه نازادی مروڤه لیک له چهوساندنه وهی مروڤه لیک تر مه و هه راهم ده بییت. له و روانگه یه وه، کاتیک مروڤ خوی له مه رجه کانی سروشت جیا کرده وه نه وه چهوساندنه وه ده ستیکرد. نه وکات مروڤ وه ک شتیکی ههسته کی نه و چهوساندنه وهی نه و نجامده دا، که چی له روژگاری نه مروڤا نه و چهوساندنه وهی بونه بزاقیکی گشتگیر و ریکخراو و له ناکامی نهمهشدا، هه رارکی و سه ردار، یان سه رۆکایه تی گه شه ی سه ند. به مجوره ده سلاتداره کان ده ستیان کرد به گه مارودانی ژبانی نازادی مروڤه کان. کاتیک ده سلاتدار هه بن که واته ده بن "هه قیقه ت" و "ناهه قیقه ت" یش هه بن. چونکه که مروڤ ده سلاتدار بوو، یان که سیکی وه ک ده سته لاتدار به سه ر خوییه وه قه بوونکرد، نه وه چهوساندنه وهی قه بوونده کا. له ناکامی نهمهشدا، شوینی نازادی ده بیته شوینی سه رۆک؛ وانا شوینی نازادی به شوینی سه رۆک ده به ستریتته وه. بؤیه که سه ردار و سه رۆکه کان ده ستیانکرد به کرده ی چهوساندنه وه، هاوکاتیش نه و سه ردار و سه رۆکانه پیوستییان به کومه لیک سه ردار جودا هه بوو.

به مجوره دوی قووتبوونه وهی سه رکرده کان ده وئتیش دامه زرا. ده وئتیش ده ستیکرد به دارشتنی دام و ده رگایه کان. له دام و ده رگایه کانیش وه ده سلات له دایکبوو. ده سته لاتی، له ریگی سته مگه ری و چهوساندنه وه ده رفه تی بؤ ره خسا، که نازادی کؤیله بکا.

به مجوره میژووی مروڤایه تی ده ستیکرد و به مجوره ش خوی له ناو هه ناوی مروڤ و کومه لگایه کاندا ریشاژو کرد. چونکه به شیک له و مروڤانه ی که ده کونه دوی ده سلاتدار و کرده ی چهوساندنه وه، به سه ر نه و مروڤانه ی تر که ده ژئ نه و ده سلاته ن. بالاده ست ده بن. کاتیک مروڤ ناچار ده کرئ به گویره ی هز و بریاره کانی ده سلات و ده سلاتاریک بؤ، نه وه ده چهوسینیتته وه.

به لام مروڤ له سه رتاپای ژبانییدا هه م خوی چهوساندنه وه و، هه میش چهوسیننه ر بووه. هه ر له و روحه به کؤیله و کؤیله دار ناويزانه ی مروڤه وه چهوساندنه وه له دایکبوو. دواچاریش نه و رهوشته ی مروڤ بوو به داب و نه ریت و کولتور. به مجوره نه و داب و

نهریت و کولتووره که له که کراوانه بوونه سهرچاوهیه که بو به ره مهینانی چهوساندنه وه و یاریکردن به واتایه کانی نازادی. لیره وه، لهوئ و لیره، جیاوازی له نیوان مرۆقه کان دهستیپیکرد. مرۆف له گه له میژوودا له وه نهریت و کولتوورانهی له گه له خوی هه لگرتوو و له ههر قوناغیکی میژوودا، به شیوهیه کی جودا، له نایین په رستییه وه بگره هه تا دهگاته ئیدیولۆژییه کان، نازادی و چهوساندنه وهی به ره مهیناییه وه. له ناکامی له وه دا مرۆف له په یوه ندییه کانی له گه له له وانیترا، دلتیایی و نارامی له ده ستدا. هاوکاتیش دهسته به رکردنی ژبانیکی نازاد زیاتر و زیاتر ئالۆز بوو، خودی نازادی بریتییه له زانیاری و له بوونماندا مانایه کی سهرکی هیه. وه ئی چهوساندنه وه سیبهریکه به سهر ریگی له وه سه ههری که به ره وه نازادییمان ده بات. له م سهرده مه دا چهوساندنه وه بوته تهرزه مه کینه یه ک و ده سه لاتیش به مه یلی خوی جهسته ی نازادی پی ده سازنتی. له وکاته ی که ده سه لات نه یارانی خوی ده چهوسینتته وه، هاوکاتیش پیناسه ی نازادییمان بو ده کا: له وه بکه و له وه پهن مه که، له وه هه قیقه ته و له وه پهن درۆ... هتد. لیره وه ژبانی مرۆقه ده سه لاتدار و بیده سه لاتداره کان؛ نازادی و چهوساندنه وه له وینای زیندانه ئیکناویزانه کان ده چی. له ویدا مرۆف به ره وه فره وانکردنی و جۆرا و جۆرکردنی زیندانه کان ده فراژی. به مجۆره مرۆف له ده ست له وه چهوساندنه وه و نازاد بوونه دا، وه ک بوونه وه ریکی کۆیله سهرگهرمه به کووشتنی ره چه له کی نازادی خوی. که واته مرۆف له وه دۆخه کۆیله یه دا بیته ووده به ره وه گومرا بوونیک ده جمی، که کۆتاییه کی نییه. له ویدا مرۆفی ده سه لاتدار و بیده سه لات؛ نازاد و چهوساوه، به دهم گێرانه وهی جیکاتییک سهر ده نینه وه.

2006.5

ستۆکهنم